

แนวทางการลดพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน
โดยใช้ธรรมะทางพระพุทธศาสนา
Directives for Reducing Violent Behaviors and Crime Commission among
Children and Youths by Applying Buddhist Dharma

อภิรักษ์ ปาसानะเก¹
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000, ประเทศไทย
อีเมลติดต่อ: apipat999@hotmail.com

Apipat Pasanaga²
Faculty of Law, Ubon Ratchathani Rajabhat University
2 Mueang, Ubon Ratchathani 34000, Thailand
Email: apipat999@hotmail.com

Received: January 24, 2020 Revised: April 20, 2020 Accepted: April 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวทางการลดปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนโดยใช้ธรรมะทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน รวมถึงหาวิธีการที่เหมาะสมในการใช้ธรรมะทางพระพุทธศาสนาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมมาจากหลายสาเหตุ เช่น ปัจจัยทางชีวภาพ, ปัญหาการเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อม จากรายงานสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2562 จำนวนเด็กและเยาวชนเด็กที่ถูกดำเนินคดีมีแนวโน้มลดลงและมีอัตราการปล่อยตัวสูงขึ้น ซึ่งการศึกษาพบว่าการลดพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมโดยใช้ธรรมะทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางที่เหมาะสม เช่น พรหมวิหาร 4, หิริโอตตปละ และเบญจศีลเบญจธรรม ล้วนเหมาะสมกับระดับสติปัญญาและวัย แต่การนำหลักธรรมมาใช้ก็พบปัญหาหลายประการ เช่น ผู้ปกครองไม่ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง สถานศึกษาเน้นการสอนธรรมะแบบท่องจำมากกว่าการนำไปปฏิบัติ พระสงฆ์เห็นห่างจากเด็กและเยาวชน การขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักธรรม การสอนธรรมะใช้วิธีการไม่เหมาะสมกับวัย รวมทั้งปัญหาจากสื่อให้น้ำหนักในการนำเสนอข่าวด้านลบของพระสงฆ์ ดังนั้นทุกภาคส่วนต้องหาแนวทางและร่วมมือกันเพื่อลดพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน โดยการปลูกฝังและประพฤติตนเป็นแบบอย่าง

¹ อาจารย์.

² Lecturer.

สร้างความใกล้ชิด ช่วยเผยแผ่ธรรมะคำสอน รวมถึงนำเสนอข่าวภาพลักษณ์ที่ดีของพระสงฆ์ให้มากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างสงบสุขต่อไป

คำสำคัญ: พฤติกรรมความรุนแรง; การก่ออาชญากรรม; เด็กและเยาวชน; พระพุทธศาสนา

Abstract

This article aims to study directives for reducing the problems of violent behaviors and crime commission among children and youths by applying Buddhist doctrines or Dharma. The main objective is to find out problems and causes for their demonstration of violent behaviors and commission of crime as well we to identify appropriate Buddhist teaching to reduce those problems.

Results of the study shows that the violent behaviors and crime commission are aroused by many causes; biological factors, upbringing and environment. From 2017 to 2019, according to the statistics of Department of Juvenile Observation and Protection (DJOP), the number of children and youths under criminal prosecution was decreasing while the number of releases was increasing. The results also show that Buddhist teaching include a number of appropriate doctrines that can reduce violent behaviors and crime commission; namely, four principles of virtuous existence (Phromviharn 4), sense of right and wrong (Hiri-ottappa), five basic precepts of moral practices (Benjasila) and five virtues (Benjadharm). All of them can be applied and adjusted for different levels of conscience/intelligence as well as ages. However, many problems arise from application of those Buddhist doctrines. For example, parents fail to set up a good example or serve as a role model. Some educational institutions opt for memorization of Buddhist teaching instead of actual application in students' lives. Monks keep distance from children and youths. They lack of inspiration for following Buddhist teaching. Teaching of Buddhist Dharma is not age-appropriate. Finally, media coverage focuses Buddhist monk's negative images extensively. As a result, all sectors need to find appropriate directives and increase cooperation in order to reduce violent behaviors and crime commission among children and youths. The best way is to instill appropriate Buddhist doctrines and to set up a good example for them. Cordiality with children and youths should be maintained. Buddha teaching should be promoted and disseminated. Media members should put more emphasis on reporting Buddhist monks' positive images. All of these recommendation can lead to appropriate application of Buddhist Dharma in daily life so as to ensure peaceful society in the future.

Keywords: Violent Behaviors; Crime Commission; Children and Youths; Buddhism

1. บทนำ

พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ดังที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ มีออกมาอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น³ เช่น การทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นโดยใช้กำลัง การพกพาอาวุธเข้าไปในสถานศึกษา การทำลายทรัพย์สิน การรวมกลุ่มกันเป็นนักรบอสังหาริมทรัพย์ การยกพวกตีกัน การทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนถึงแก่ชีวิต ฯลฯ ความรุนแรงและอาชญากรรมที่แสดงออกเหล่านี้นำมาซึ่งปัญหาและผลกระทบทั้งต่อตัวเด็กและเยาวชนรวมทั้งผู้อื่นตามมาอีกมากมาย ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมในเด็กและเยาวชนนั้น มักเกิดจากหลายปัจจัย เช่น สภาพแวดล้อม การเลี้ยงดู ครอบครัว เพื่อนฝูง สถานศึกษา เศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น นอกจากนี้เด็กและเยาวชนยังขาดการปลูกฝังความรู้คู่คุณธรรม ขาดการใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา และไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสมในช่วงต้นของชีวิตก็จะทำให้กลายเป็นปัญหาที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในอนาคตได้ ผลกระทบจากพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน อาจจะไม่ใช่ว่าบาดแผลทางกายเท่านั้น แต่จะเป็นบาดแผลทางใจที่ทำร้ายตัวเด็กและเยาวชนไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

การเกิดพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องในทางศีลธรรมจรรยา แต่หากมีการนำคำสอนหรือหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาไปใช้กับเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังแล้ว ก็จะสามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนลงได้ ตามรายงานสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 3 ปี ย้อนหลังระหว่างปี พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2562 แสดงให้เห็นถึงจำนวนเด็กและเยาวชนเด็กที่ถูกดำเนินคดีโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลง และมีอัตราการปล่อยตัวเพิ่มมากขึ้น จากการได้เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งพบว่ามีการจัดกิจกรรมที่สอดแทรกคำสอนหรือหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาลงไปด้วย⁴

ปี พ.ศ.	2560	2561	2562
การดำเนินคดี (คดี)	26,115	22,609	20,842
การปล่อยตัว (ราย)	3,997	3,560	3,521
ร้อยละการปล่อยตัวเทียบกับจำนวนคดี	15.31 %	15.75 %	16.89 %

**ตาราง: เปรียบเทียบจำนวนเด็กและเยาวชนเด็กที่ถูกดำเนินคดี
โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและมีอัตราการปล่อยตัว 3 ปี ย้อนหลัง⁵**

³ Porraphat Jutrakul, "4 Techniques to Solve Teenage Problems Break Down Violent Behavior," last modified 2019, accessed March 12, 2020, <https://www.thaihealth.or.th/Content/> [In Thai]

⁴ Phra Sorawit Apipunyo, *Research Report on Building and Developing Models of Reducing Adolescent Violence Behavior in Accordance with Buddhism* (Research Report) (Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya, 2010), 63. [In Thai]

⁵ Department of Juvenile Observation and Protection, "Annual Public State Performance Report Fiscal Year 2017-2019," March 10, 2020. [In Thai]

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว บทความนี้จึงได้นำเสนอและวิเคราะห์ถึงแนวทางการนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการลดความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างอนาคตของชาติด้วยการมอบธรรมะให้เป็นภูมิคุ้มกันชีวิต เป็นรากฐานทางศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชน อันจะนำไปสู่การสร้างพลเมืองที่ดีมีศีลธรรม ประเทศชาติมั่นคงเข้มแข็ง และสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบต่อไปอย่างยั่งยืน

2. ความหมายของเด็กและเยาวชนและสาเหตุพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมในเด็กและเยาวชน

ในหัวข้อนี้จะได้นำเสนอถึงความหมายของเด็กและเยาวชน และชี้ให้เห็นถึงสาเหตุพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมในเด็กและเยาวชน

2.1 ความหมายของเด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้ให้นิยามคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” ไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลที่มีอายุเกินกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่ยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์⁶

จากคำนิยามข้างต้น สามารถแปลความหมายของคำว่า “เด็ก” ได้ว่า เด็กคือบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ การที่กฎหมายได้รวมเด็กที่มีอายุไม่เกิน 10 ปีบริบูรณ์เข้าไว้ในความหมายของ “เด็ก” ด้วยนั้น เพราะเหตุว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 บัญญัติว่า เด็กที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ และศาลจะใช้วิธีการสำหรับเด็กก็ได้ ซึ่งต่างจากเด็กที่มีอายุเกิน 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ แม้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 74 จะบัญญัติว่าผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลอาจใช้วิธีการสำหรับเด็กได้ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะมาดำเนินกระบวนการพิจารณาแก่เด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 10 ปีบริบูรณ์ พระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงมิได้บัญญัติความหมายของเด็กให้รวมเด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปีบริบูรณ์ไว้ด้วย

ส่วนความหมายของ “เยาวชน” ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ สามารถสรุปได้ว่าเยาวชนคือบุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

2.2 สาเหตุพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน

อาชญากรรม (Crime) หมายถึงการกระทำที่ผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน เป็นเรื่องที่น่ากลัวและร้ายแรง⁷ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนอาจเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ เช่น การพุดจาหายาบคายก้าวร้าว การต่อว่าด่าทอ การทุบตีทำร้าย

⁶ Thanongsak Dulyakarn and Panphilai Dulyakarn, *Case About Children and Youth*, 5th ed. (Bangkok: Saengchan, 2017), 18-21. [In Thai]

⁷ Sudsongwan Sutisorn, *Criminology*, 2nd ed. (Bangkok: Thammasat University Press, 2011), 2. [In Thai]

ผู้อื่น การขว้างปาหรือทำลายสิ่งของ หรืออาชญากรรมรุนแรงจนถึงขั้นทารุณกรรมสิ่งมีชีวิตให้บาดเจ็บหรือล้มตาย และนั่นคือจุดเริ่มต้นของการฝึกเด็กและเยาวชนให้ละเมิดสิทธิผู้อื่นจนเกิดความเสียหาย ทางร่างกาย ทรัพย์สิน หรือทำให้ผู้อื่นกระทบกระเทือนจิตใจ

ทั้งนี้ ความก้าวร้าวรุนแรง หรือการอาละวาดมักเกิดขึ้นได้ง่ายง่ายในเด็กอายุ 2 - 5 ปี เพราะยังเป็นวัยที่ขาดการควบคุมอารมณ์ตนเอง หรือเด็กบางคนมีพื้นฐานทางอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก ปรับตัวยาก การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนอาจมีสาเหตุมาจาก⁸

2.2.1 ปัจจัยทางชีวภาพ เป็นพื้นฐานสำหรับพฤติกรรมของมนุษย์ ปัจจัยนี้เป็นหลักการหรือความรู้ที่จะช่วยให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของมนุษย์ได้ถ่องแท้มากยิ่งขึ้น ปัจจัยทางชีวภาพที่สำคัญได้แก่ พันธุกรรม⁹ ฮอร์โมน เพศ ลักษณะรูปร่าง พื้นฐานของอารมณ์ และสภาพร่างกาย¹⁰ อิทธิพลของปัจจัยทางชีวภาพเหล่านี้ มีผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งอาจเกิดจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม เช่น พ่อแม่ของเด็กและเยาวชนเป็นผู้มีอารมณ์ร้าย ก้าวร้าว ฉุนเฉียวง่าย หรือชอบอาละวาด พฤติกรรมความรุนแรงเหล่านี้ก็อาจถ่ายทอดมาสู่เด็กและเยาวชน บางการศึกษาพบว่านักโทษที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและกระทำความผิดทางเพศมีระดับฮอร์โมนเทสโทสเตอโรน (Testosterone) สูงกว่าคนทั่วไป¹¹

2.2.2 สาเหตุจากสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน ถือเป็นปัจจัยภายในที่เป็นนามธรรมของตัวเด็กและเยาวชนเอง เป็นปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งความรุนแรงอันไม่พึงประสงค์ สาเหตุอาจเกิดจากการที่เด็กและเยาวชนไม่มีความสุข รู้สึกเศร้า ผิดหวัง เป็นคนวิตกกังวล ตื่นเต้น เบื่อหน่าย ตกใจง่าย เครียด น้อยใจ ฯลฯ อารมณ์เหล่านี้จะกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดความอึดอัดคับข้องใจบ่อย ๆ และหากถูกกดดันเป็นประจำ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนกลายเป็นคนหงุดหงิดและอาจแสดงพฤติกรรมความรุนแรงออกมาทางกายหรือวาจาและก่ออาชญากรรมขึ้นได้¹²

2.2.3 การเลี้ยงดูภายในครอบครัว เด็กและเยาวชนที่เกิดมาในครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลกระทบต่อรับรู้และทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงว่าเป็นพฤติกรรมปกติธรรมดาในสังคม และบางครั้งตัวเด็กและเยาวชนเองยังเห็นว่าการใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือที่ดีในการแก้ปัญหา ในบางสถานการณ์ก็เห็นว่าการใช้ความรุนแรงเป็นการแสดงถึงความเป็นคนเก่งกล้าและเป็นที่ยอมรับในสายตาของผู้อื่น พื้นฐานการเลี้ยงดูจึงเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมแสดงออกของเด็กและเยาวชนในอนาคต ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของเด็กและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูอย่างยาวนาน สามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ¹³ ดังนี้

⁸ Chidlada Pholbutr, "Aggressive Behavior in Preschool Children," last modified 2010, accessed March 10, 2020, <https://www.gotoknow.org/posts/395509/> [In Thai]

⁹ Pakorn Manee Pakorn, *Criminology Theory* (Bangkok: Partnership MT Press, 1994), 191. [In Thai]

¹⁰ Sunee Kanchanawong, *Study of Problems that Cause Juvenile Delinquency* (Research Report) (Bangkok: Faculty of Social Sciences and Humanities Mahidol University, 2006), 26. [In Thai]

¹¹ Nongpaka Limsuwan, *Childcare Psychology* (Bangkok: Chuanpim, 1987), 55-61. [In Thai]

¹² Paphon Thiraphan, *Youth and Family Cases* (Bangkok: N4 Pro, 2018), 5-6. [In Thai]

¹³ Diana Baumrind, "4 Parenting Styles Indicate How the Child will be in the Future," last modified 2018, accessed March 2, 2020, <https://www.parentsone.com/4-parenting-styles-by-diana-baumrind/>

1) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting Style) เป็นการเลี้ยงดูแบบกำหนดขอบเขตพฤติกรรม มีการใช้เหตุผลและผล มีการให้ความรักความอบอุ่นและใส่ใจต่อลูก ทำให้เด็กมีความสุขและส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก ทำให้เด็กควบคุมอารมณ์ตัวเองได้ดี เป็นคนจิตใจดี มองโลกในแง่ดี มีทักษะทางสังคมที่ดี สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

2) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) เป็นการเลี้ยงดูในลักษณะที่พ่อแม่มีความเข้มงวด มีระบบ ควบคุมและวางกฎเกณฑ์ให้ลูกทำตามอย่างเข้มงวด ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่อ่อนน้อมง่าย มีความเป็นระเบียบ ซื่อสัตย์ ควบคุมตัวเองเก่ง (แต่เมื่อควบคุมตัวเองไม่ได้ก็จะระเบิดอารมณ์ออกมารุนแรง) อยู่ที่บ้านดูเรียบร้อย แต่พออยู่ข้างนอกจะแสดงความก้าวร้าวรุนแรง ชักช้า หรือขี้อายมาก ๆ ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์

3) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) เป็นการเลี้ยงดูที่พ่อแม่สนับสนุนและรักลูกมาก ตามใจลูกแบบไม่มีการกำหนดขอบเขต ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กคือ ทำให้เด็กเป็นคนไม่มีวินัย ไม่มีความรับผิดชอบ ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้

4) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (Uninvolved Parenting Style) เป็นการเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่ใส่ใจลูกน้อยมาก ไม่ให้ความสนใจหรือตอบสนองความต้องการใด ๆ ของลูก ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะอยู่รอดด้วยตนเอง เกิดพฤติกรรมมองโลกในแง่ร้าย มักต่อต้านสังคม อาจมีพฤติกรรมเสี่ยงเมื่อโตขึ้น เช่น ติดยา ยุ่งเกี่ยวกับอาชญากรรม เป็นต้น

2.2.4 สาเหตุจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม การที่เด็กและเยาวชนได้รับชมละคร หรือภาพยนตร์ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท ที่แสดงออกถึงพฤติกรรมความก้าวร้าวรุนแรงและการก่ออาชญากรรม อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบเพราะเด็กและเยาวชนอยู่ในวัยศึกษาค้นคว้า ชอบสิ่งท้าทาย รักความสนุกสนาน หรือเมื่อถูกเร้าให้เกิดความเครียดจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมก็มักจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวได้ง่าย รวมถึงทัศนคติของเพื่อนและครูที่อยู่แวดล้อมตัวเด็กและเยาวชน ล้วนอาจก่อให้เกิดความเครียดหรือเป็นแบบอย่างของความก้าวร้าวรุนแรงและการก่ออาชญากรรมได้ทั้งสิ้น¹⁴

3. หลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับการลดปัญหาความรุนแรงในเด็กและเยาวชน

นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพระพุทธศาสนาได้หยั่งรากฝังลึกอยู่กับสังคมไทยมายาวนาน และได้รับการอุปถัมภ์และคุ้มครองมาทุกยุคสมัย แม้ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด ก็มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาใน มาตรา 67 วรรคแรก บัญญัติว่า “รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น” และในมาตรา 67 วรรคสอง บัญญัติว่า “ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจ

¹⁴ Paphon Thiraphan, *Youth and Family Cases*, 6. [In Thai]

และปัญญา และต้องมีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด และพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย”

ในสังคมมนุษย์ปัจจุบันมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น การที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขไม่เบียดเบียนกัน และให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทางที่ถูกที่ควรได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีกฎเกณฑ์ขั้นพื้นฐานสำหรับชี้้นำความประพฤติของคนในสังคมให้เหมาะสม เพราะการแข่งขันกันในทุกๆ ด้านมีสูง การแสดงพฤติกรรมความรุนแรงและก่ออาชญากรรมต่อกันจึงมีให้เห็นบ่อยครั้งและเป็นเรื่องที่ควบคุมได้ยาก การมีกฎหมายบังคับใช้ให้ทุกคนปฏิบัติตามอาจไม่เพียงพอ จึงจำเป็นที่จะต้องนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนามาปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนเป็นพื้นฐานให้เหมาะสมกับวัยเพื่อลดปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมที่จะเกิดขึ้น หากเด็กและเยาวชนมีธรรมะเป็นพื้นฐานของจิตใจแล้ว ก็จะทำให้สามารถดำเนินชีวิตในแต่ละวันด้วยความมีสติ และสามารถนำหลักธรรมไปเผยแผ่ให้กับคนรอบข้าง อีกทั้งเติบโตเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปในอนาคต¹⁵

โดยหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัยของเด็กและเยาวชน ในการนำไปใช้เพื่อลดปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรม ได้แก่

3.1 พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เอกเช่นพรหม เป็นธรรมปฏิบัติของผู้ที่ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ เมตตา คือ ความรักใคร่ ความปรารถนาดี อยากรให้ผู้อื่นมีความสุข กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้ผู้อื่นสัตว์อื่นพ้นจากความทุกข์ มุทิตา คือ ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข อุเบกขา คือ การวางเฉย ความวางใจเป็นกลาง มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตาชั่ง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง¹⁶

จะเห็นได้ว่าหากเด็กและเยาวชนน้อมนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาเรื่องพรหมวิหาร 4 นี้ไปประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจัง จะทำให้เป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน ถือเมตตา มีความสงสารเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่คิดริษยาอาฆาตผู้อื่น และวางเฉยควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี เมื่อธรรมะเหล่านี้ฝังแน่นในจิตใจของเด็กและเยาวชนแล้ว ก็จะสามารถควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมให้ลดน้อยลงได้

3.2 หิริโอตตปปะ หรือที่เรียกว่า ธรรมคุ้มครองโลก คือ ทำให้โลกเกิดความสงบสุข เพราะยอมคุ้มครองโลกให้อยู่กันด้วยความรักสามัคคี ไม่มีความอาฆาตพยาบาทปองร้ายกันและกัน ทำให้การเป็นอยู่ร่วมกัน มีความสงบสุขร่มเย็น มีธรรม 2 ประการ ได้แก่¹⁷

¹⁵ Phra Maha Songwut Shupin and Pinya Sunthitsuntharotyan, “The Use of Buddhism Principles for Crime Prevention of Children and Youth in Bangkok,” *MBU Education Journal: Faculty of Education Mahamakut Buddhist University* 7, no. 1 (January-June 2019): 88. [In Thai]

¹⁶ Phra Phrom Kunaphon (Por Piyayuto), *Collection of Legal Profession Lectures*, 9th ed. (Bangkok: Winyuchon, 2014), 66. [In Thai]

¹⁷ Nut Channuhong and Phra Maha Thawee Mahapunyo, “The Guidelines for the Cultivation of Hiri and Ottappa for Solving the Children and the Youth Aggressive Behavior at Seekan (Watthanananuppatham) School in Donmuang District, Bangkok,” *Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)* 17, no. 3 (September-December 2019): 221. [In Thai]

3.2.1 หิริ (อ่านว่า หิ-ริ, หิ-หริ) แปลว่า ความละอายแก่ใจ ความละอายต่อบาป หิริ หมายถึงความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติทุจริตทั้งหลายและความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน

3.2.2 โอตตัปปะ (อ่านว่า โอตตัปปะ) แปลว่า ความเกรงกลัว หมายถึงความสะดุ้งกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำไว้ โอตตัปปะ เป็นอาการของจิตที่หวั่นไหวเมื่อจะทำความชั่ว เพราะกลัวความผิดที่จะตามให้ผลในภายหลัง เกิดขึ้นได้เพราะคิดถึงโทษหรือความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำชั่วจากการประพฤติทุจริตของตน โอตตัปปะ เป็นธรรมคุ้มครองโลกคู่กับหิริ เพราะคนที่มีโอตตัปปะย่อมกลัวที่จะทำความผิด ทำให้งดเว้นจากการประพฤติต่าง ๆ ได้ อันเป็นเหตุให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข เกิดสันติภาพขึ้น

การที่เด็กและเยาวชนมีหิริโอตตัปปะ จะเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งห้ามปรามไม่ให้กล้าทำความชั่วลงได้ แม้มีโอกาสที่จะกระทำ เมื่อเข้าใจว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมความรุนแรงทางกายก็ดีหรือวาทจาที่ดีการก่ออาชญากรรมทุกประเภทก็ดี สิ่งที่จะทำนั้นเป็นความชั่วแล้ว ก็จะทำให้เด็กและเยาวชนรู้สึกละอาย หวาดหวั่นใจไม่อาจทำลง เพราะถือหิริโอตตัปปะเป็นใหญ่

3.3 ความกตัญญู คือ ความรู้คุณ หมายถึงความเป็นผู้มีใจกระจ่าง มีสติ มีปัญญาบริบูรณ์ รู้อุปการคุณที่ผู้อื่นกระทำแล้วแก่ตน ผู้ใดก็ตามที่ทำคุณแก่ตนแล้ว ไม่ว่าจะมากก็ตาม น้อยก็ตามแล้วก็ตามระลึกนึกถึงด้วยความซาบซึ้งไม่ลืมเลย¹⁸ สิ่งที่ควรแก่ความกตัญญูแบ่งได้เป็น 5 ประการ ได้แก่ กตัญญูต่อบุคคล กตัญญูต่อสัตว์ กตัญญูต่อสิ่งของหรือทรัพย์สินสมบัติ กตัญญูต่อบุญ และกตัญญูต่อตนเอง¹⁹

จะเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนที่มีความกตัญญู จะเป็นผู้มีกิริยามารยาทและความประพฤติที่ดีงาม เพราะความกตัญญูเป็นคุณสมบัติของคนดี ความกตัญญูนี้ เมื่อนำไปปฏิบัติเป็นเครื่องดำเนินในชีวิตจะทำให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้รู้คุณ²⁰ ส่งผลให้เป็นผู้ที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การรู้คุณในสิ่งที่ควรรู้คุณ จะทำให้เด็กและเยาวชนไม่กล้าแสดงพฤติกรรมความรุนแรงหรือก่ออาชญากรรมต่อสิ่งที่ตนรักและมีคุณแก่ตน

3.4 เบญจศีลและเบญจธรรม การที่เด็กและเยาวชนอยู่ร่วมกับคนในสังคมอย่างเรียบร้อย มีความสงบสุข จำต้องอาศัยหลักธรรมที่ทำให้เด็กและเยาวชนรวมถึงทุกคนรอบข้างมีความสมบูรณ์พร้อมแก่ความเป็นมนุษย์และไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงหรือก่ออาชญากรรมขึ้น นั่นก็คือเบญจศีลเบญจธรรม²¹

¹⁸ Phra Prom Khunaporn (Por Payutto), *Buddhist Dictionary Vocabulary*, 10th ed. (Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press, 2003), 2. [In Thai]

¹⁹ Phra Maha Somchai Thanawutho, *Auspicious Life Advanced Issue* (Bangkok: International Buddhist Club in the Patronage of His Majesty King Maha Rat Rajamangala, 2004), 226-228. [In Thai]

²⁰ Phra Samran Papassaro (Sampetchalern), "A Model of Cultivation for Students in School Under Elementary Education Service Area Office, Nakhon Pathom," *Graduate Journal of Periscope* 13, no. 3 (June 2017): 274-277. [In Thai]

²¹ Rattana Balee, "The Study of the Application of the Five Precepts and the Hammass for Elderly People's Living Life: A Case Study of the Senior Old Aged Eople in the Communties, Krissda-Nakorn Chaeng, Wattana Road, Nonthaburi," *Journal of MCU Social Development* 2, no. 1 (January-April 2017): 120. [In Thai]

เบญจศีล หมายถึง ศีล 5 ข้อ เป็นการรักษาเจตนาที่จะควบคุมกาย และวาจาให้เป็นปกติ คือ ไม่ทำบาป โดยการละเว้น 5 ประการ คือ ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ละเว้นจากการลักขโมย ละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ละเว้นจากการพูดปด ละเว้นจากการเสพสุรา

เบญจธรรม 5 ประการ ได้แก่ เมตตากรุณา คือ ความรัก ความปรารถนาดี สัมมาอาชีวะ คือ การประกอบสัมมาอาชีวะ การประกอบอาชีพสุจริต กามสังวร คือ การระมัดระวังในเรื่องความรัก สัจจะ คือ การพูดความจริง ไม่หักรานประโยชน์ผู้อื่น และ สติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้และความรู้ตัว

จะเห็นได้ว่าหลักธรรมเรื่องเบญจศีลนั้นมีเนื้อหาสาระที่เน้นในทางไม่กระทำชั่ว ยังไม่ครอบคลุมถึงการพัฒนาตนเองให้เจริญขึ้นในกุศลธรรมทั้งหลายอย่างครบถ้วน ดังนั้น เมื่อรักษาศีล 5 แล้ว ยังมีเบญจธรรม 5 ด้วย เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งภายในจิตใจและความประพฤติภายนอก เมื่อเด็กและเยาวชนนำหลักเบญจศีลเบญจธรรมไปปฏิบัติ ก็จะลดการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรม เช่น ฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียนทำร้ายคนอื่นสัตว์อื่น หรือทางวาจาก็จะระมัดระวังสำรวมในคำพูดมากขึ้น ไม่พูดจาก้าวร้าวรุนแรงหรือหยาบคาย เป็นต้น

4. ปัญหาและแนวทางในการใช้ธรรมะทางพระพุทธศาสนาลดพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน

ในปัจจุบัน พบว่าเด็กและเยาวชนให้ความสนใจหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาน้อยลง แต่กลับให้ความสนใจในวัตถุภายนอกมากขึ้น เมื่อโลกเจริญขึ้นส่งผลให้จิตใจของมนุษย์มีความอยากมากขึ้นไปด้วย โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นวัยอยากรู้อยากลอง วัยแห่งความคึกคะนอง และตามกระแสค่านิยมใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยอยู่เสมอ อีกทั้งโลกปัจจุบันมุ่งเน้นนโยบายการแข่งขันแข่งขันกันมากขึ้น จิตใจของมนุษย์จึงเร่าร้อนมากขึ้นเพราะต้องตอบสนองต่อกีเลสมากขึ้น ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเองแสดงพฤติกรรมความรุนแรงออกมาเพื่อเอาชนะรวมถึงการก่ออาชญากรรมเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่พึงประสงค์ โดยขาดความยั้งคิดหรือละเลยต่อการทำบาป เรื่องศีลธรรมนั้นจึงเป็นเรื่องที่ถูกมองข้าม ด้วยเห็นว่าไม่สำคัญหรือล้าสมัย

ดังที่กล่าวมาเบื้องต้น ทำให้พบสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการนำธรรมะทางพระพุทธศาสนาไปช่วยลดพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน ดังนี้

4.1 ผู้ปกครองไม่ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างในการนำธรรมะมาปฏิบัติและขาดการปลูกฝังธรรมะทางพระพุทธศาสนาให้แก่เด็กและเยาวชน การจะสร้างให้ลูกเป็นเด็กที่เติบโตขึ้นเป็นคนดีของสังคม ควรต้องเริ่มมาจากพ่อแม่ซึ่งเป็นครูคนแรกของลูก แต่ปัจจุบันกลับพบว่าพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนทำตัวเหินห่างจากธรรมะทางพระพุทธศาสนาเสียเอง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสภาพสังคมเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป²² การแก่งแย่งแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองภายนอก ดูจะมีความสำคัญมากกว่าเรื่องศีลธรรมภายใน จนความสัมพันธ์เหินห่างจากเด็กและเยาวชน รวมถึงห่างจากหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนา เมื่อผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสำคัญต่อหลักธรรมะ ตัวผู้ปกครองเองก็จะไม่ให้ความสำคัญต่อการการอบรมสั่งสอนและไม่ประพฤติตนให้เป็น

²² Phra Maha Songwut Shupin and Pinya Sunthitsuntharotyan, *The Use of Buddhism Principles for Crime Prevention of Children and Youth in Bangkok*, 92. [In Thai]

แบบอย่างในการนำธรรมะมาปฏิบัติ โอกาสที่ตัวเด็กและเยาวชนจะให้ความสนใจศึกษาด้วยตนเองอาจมีน้อย เพราะในแต่ละวันจะรับแต่สิ่งที่ได้เห็นจากผู้ปกครอง ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนควรประพฤติตัว เป็นแบบอย่างที่ดี และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น เรื่องเบญจศีลเบญจธรรม พรหมวิหาร 4 หิริ โอตตปปะ หรือเรื่องความกตัญญู มาสอนให้แก่เด็กและเยาวชนให้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อขจัดปัญหา พฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมให้ลดน้อยลง²³

4.2 การเรียนการสอนธรรมะในสถานศึกษาไม่เข้มข้นเท่าที่ควรและขาดการมุ่งเน้นภาคปฏิบัติให้แก่ เด็กและเยาวชน ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากปัจจัย 3 ประการ คือ การเรียนการสอน กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และบุคลากรทางการศึกษา

4.2.1 การเรียนการสอน ในสถานศึกษาทุกระดับ แม้มีการเรียนการสอนเรื่องหลักธรรมะทาง พระพุทธศาสนา แต่พบว่าเป็นเพียงการสอนทางทฤษฎี เน้นการเรียนแบบท่องจำ ที่ผู้เรียนทำการศึกษาเพื่อสอบ ให้ผ่านในทางวิชาการเท่านั้น ไม่ได้มุ่งเน้นให้เกิดการนำไปประพฤติปฏิบัติแบบเข้มข้นอย่างแท้จริง อีกทั้งการเรียน การสอนวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วิชาพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน การสอนก็มุ่งเน้นสอนเฉพาะเนื้อหาวิชาการเพียงอย่าง เดียวไม่ได้สอดแทรกหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาให้แก่เด็กและเยาวชนในเนื้อหาที่สอนด้วย เมื่อขาดการสอด แทรกธรรมะอย่างสม่ำเสมอ ผลที่เกิดกับเด็กและเยาวชนก็ไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร เช่น สอนเรื่องศีล 5 ให้เด็กและ เยาวชนท่องจำ ไม่ให้เบียดเบียนทำร้ายคนอื่นสัตว์อื่น แต่เมื่อออกนอกชั้นเรียนไป เด็กและเยาวชนกลับไม่มีเรื่อง รวชกตัญญูทำร้ายกันเสียแล้ว เช่นนี้เป็นปัญหาที่ต้องตระหนักและหาทางแก้ไขการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผล ในทางปฏิบัติระยะยาว²⁴

4.2.2 กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา หลายโรงเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เช่น สวด มนต์หน้าเสาธง สวดมนต์ยาวในวันศุกร์ทุกสัปดาห์ กิจกรรมสวดสรภัญญะ กิจกรรมเข้าวัดทุกวันพระ ฯลฯ ปัจจุบัน หลายโรงเรียนยกเลิกบางกิจกรรมไปแล้ว ทำให้ช่องทางในการนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาไปใช้ปลูกฝังให้ แก่เด็กและเยาวชนลดน้อยลงไปด้วย²⁵

4.2.3 กลุ่มบุคลากรด้านการศึกษา มักขาดการนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติให้เป็น แบบอย่าง ดังนั้นจึงต้องหาแนวทางสร้างบรรยากาศความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรมเชิงบวก ประพฤติตนให้เป็น แบบอย่าง และนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนามาสอดแทรกสอนให้แก่เด็กและเยาวชนให้ตระหนักถึงผลร้ายของ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรม ให้เด็กและเยาวชนได้รู้สึกว่ามีคุณค่าต่อตัว เองและผู้อื่น และจากความเชื่อความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้เด็กและเยาวชนนำธรรมะไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ส่งผล ให้เด็กและเยาวชนประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียน มีสุขภาพทางด้านจิตใจและอารมณ์ที่ดี สามารถแก้ไข พฤติกรรมปัญหาที่รุนแรงและการก่ออาชญากรรมได้อย่างแท้จริง²⁶

²³ Sunee Kanchanawong, *Study of Problems that Cause Juvenile Delinquency* (Research Report), 97. [In Thai]

²⁴ Phra Maha Prasert Akkatecho, Phra Maha Duangden Thitaano and Kanthong Wattanapradith, "The Way to Apply Peace Dhamma for Enchanting Peace of the School Youth: A Case Study of Rajmontri School (Pleume-Chuamnuagoon)," *Journal of MCU Peace Studies* 5 (March 2017): 38-39. [In Thai]

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid.

4.3 พระสงฆ์ วัด และสถานที่สำคัญทางพระศาสนา เริ่มห่างจากเด็กและเยาวชน ในอดีตผู้คนยุคพ่อแม่ปู่ย่าตายายมีความใกล้ชิดกับพระสงฆ์ วัด และ สถานที่สำคัญทางพระศาสนา เป็นอย่างมาก เมื่อถึงวันพระหรือวันหยุดสำคัญทางพระพุทธศาสนาก็จะเข้าวัดรักษาศีล น้อมนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นมงคลแก่ชีวิต ผู้เขียนมักได้ยินคำกล่าวที่ว่า กินข้าวเสร็จให้พาน้องไปเล่นวัด นั่นแสดงถึงวิถีชีวิตของคนในอดีตที่มีความใกล้ชิดและผูกพันกับวัดและศาสนา แต่ในปัจจุบันกลับพบว่า พระสงฆ์ วัด และ สถานที่สำคัญทางพระศาสนา เริ่มเห็นห่างจากเด็กและเยาวชน สาเหตุมาจากความเจริญของโลกที่ดึงดูดใจเยาวชนให้เข้าหาได้ง่าย เพราะเต็มไปด้วยความสนุกสนานตระการตาด้วยแสงสีเสียงและสิ่งเร้าใจต่างๆ เด็กและเยาวชนจึงเลือกที่จะเข้าหาบุคคลและสถานที่ซึ่งให้ความบันเทิงได้มากกว่า เช่น ผับ บาร์ ร้านอาหารไอเกะ ฯลฯ เมื่อเพลิดเพลินกับสิ่งเหล่านี้ ทำให้เด็กและเยาวชนห่างไกลจากศาสนา ไม่สนใจนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนามาปฏิบัติ จึงขาดความยับยั้งชั่งใจ ทำอะไรขาดสติได้ง่าย อีกทั้งสถานบันเทิงและความสนุกสนานทางโลกก็บ่มเพาะให้เกิดพฤติกรรมความรุนแรง จึงพบปัญหาการก่ออาชญากรรมทั้งการวิวาท ทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำร้ายกันตามสถานที่เหล่านั้นอยู่เป็นประจำ ทุกวันนี้วัดอาจต้องเปลี่ยนแนวทางจากแนวตั้งรับ (Passive) ให้เป็นแนวรุก (Active) เพื่อให้เท่าทันกับสังคมที่เปลี่ยนไปมากขึ้น เพราะเมื่อวัดขับเคลื่อนได้แล้ว จะช่วยให้สังคมเคลื่อนอย่างเป็นองคาพยพ วัดอาจต้องเป็นฝ่ายรุกเข้าหาเด็กและเยาวชน โดยการจัดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจหรือหาหนโยบายที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปใช้ประโยชน์ในวัดนอกเหนือจากการจัดพิธีกรรมทางศาสนา ยิ่งเมื่อทางวัดเน้นไปที่เด็กและเยาวชนก็จะช่วยดึงให้พ่อแม่ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย เพื่อสร้างค่านิยมใหม่ ๆ ให้กับสังคมโดยให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และต้นแบบที่ดีต่อเด็กและเยาวชน และเพื่อลดปัญหาความเหินห่างระหว่างพระสงฆ์ กับเด็กและเยาวชน ส่วนหน่วยงานอื่น เช่น สถานศึกษา ก็อาจมีส่วนช่วยลดปัญหาความเหินห่างนี้ได้ เช่น อาจนิมนต์พระสงฆ์มาเทศน์สอนหลักธรรมนำชีวิตให้ทุกครั้ง และในวิชาพระพุทธศาสนาก็อาจนิมนต์พระมาช่วยสอนให้ เมื่อได้พบได้ปฏิบัติและได้เรียนรู้จากพระสงฆ์บ่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดความคุ้นเคยเป็นกันเอง การนำธรรมะทางพระพุทธศาสนาไปสอนให้แก่เด็กและเยาวชนโดยพระสงฆ์ก็เป็นไปได้ง่ายมากยิ่งขึ้น²⁷

4.4 สื่อแขนงต่าง ๆ ขาดการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีของพระสงฆ์ แต่เน้นหนักในการนำเสนอข่าวในแง่ลบต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ในโลกปัจจุบันสื่อมีอิทธิพลต่อการครอบงำ โน้มนำความคิด ปลุกฝังค่านิยม และพฤติกรรมต่าง ๆ ของสาธารณชน อิทธิพลอันไม่จำกัดของสื่อมวลชนมักมีปรากฏให้เห็นในเหตุการณ์สำคัญ ๆ ทางประวัติศาสตร์โลกอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งรัฐบาลเผด็จการเยอรมนีภายใต้การนำของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ได้ยึดครองสื่อมวลชนไว้เป็นกระบอกเสียงของรัฐ เพื่อโฆษณาชวนเชื่อ²⁸ ชักจูงให้ชาวเยอรมันเกิดความเชื่อ ศรัทธา และคล้อยตามแนวคิด “ลัทธินาซี” (Nazism) ทำให้เกิดความเป็นชาตินิยมที่คิดว่าเชื้อชาติของตนเหนือกว่าเชื้อชาติอื่น ๆ ความรู้สึกเห็นด้วย และให้ความร่วมมือในการทำสงครามในที่สุด ผลจากการโฆษณาชวนเชื่อในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นกำเนิดของ “ทฤษฎีเข็มฉีดยา”

²⁷ Phra Kru Sripriyatyaphiwat, *Attitude of Youth Towards the Sangha, Sangha Administrative Region, Region 10* (Research Report) (Ubon Ratchathani: Mahachulalongkomrajavidyalaya University, 2010), 16-17. [In Thai]

²⁸ Pruet Suphasetsiri, *Current Thai Media: A Case Study of Content Presentation* (Research Report) (Bangkok: Srinakharinwirot University, 2013), 35. [In Thai]

(Hypodermic Needle Theory) ที่เชื่อว่าองค์กรหรือผู้ส่งข่าวสารเป็นผู้มีอำนาจและบทบาทสำคัญที่สุด กล่าวคือ สามารถกำหนดข่าวสารและส่งข่าวสารไปยังผู้รับ โดยคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นได้ คล้ายกับหมอนิยาให้คนป่วย ข่าวสารที่ส่งไปก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้รับได้โดยตรง กว้างขวาง และทันที ส่วนฝ่ายผู้รับข่าวสารเป็นคนจำนวนมาก ที่ต่างคนต่างอยู่ ฉะฉาน และมีปฏิกริยา หรือพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามที่ผู้ส่งข่าวสารต้องการ จากทฤษฎีการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนข้างต้นหากย้อนกลับมาพิจารณาถึงการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แล้ว จะเห็นว่าสื่อให้น้ำหนักในการนำเสนอข่าวในด้านลบเสียเป็นส่วนใหญ่ และมีการนำเสนอข่าวแบบเกาะติดและซ้ำไปมาหลายครั้ง เช่น ข่าวพระสงฆ์เสพเมถุน ข่าวพระสงฆ์ค้ายา ฯลฯ ซึ่งการนำเสนอแบบนี้ให้ความสำคัญชนิดเกาะติดเกินความพอดีแบบซ้ำไปมาเช่นนี้ ย่อมส่งผลต่อภาพลักษณ์และความศรัทธาที่มีต่อพระสงฆ์และพระพุทธศาสนา ผลที่เกิดขึ้นคือทำให้เด็กและเยาวชนที่ได้เสพข่าวในลักษณะซ้ำไปมาบ่อย ๆ ขาดความเชื่อความศรัทธา ไม่สนใจต่อการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติอย่างจริงจัง นอกจากสื่อให้น้ำหนักในการนำเสนอข่าวด้านลบแล้วหน้าข่าวยังไม่ค่อยนำเสนอข่าวในด้านบวกอันจะเพิ่มศรัทธาในพระสงฆ์และพระพุทธศาสนา ดังนั้นการนำเสนอของสื่อเพื่อกระตุ้นจิตศรัทธากลับคืนมา อาจทำได้โดยขอความร่วมมือให้กลุ่มวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ลดการนำเสนอภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของพระสงฆ์นำเสนอข่าวในปริมาณที่พอเหมาะ และให้ช่วยนำเสนอข่าวรวมถึงกิจกรรมที่ดีของพระสงฆ์ให้มากขึ้นเพื่อดึงดูดหรือเป็นแบบอย่างให้แก่เด็กและเยาวชนหันมาสนใจที่จะมาศึกษาและน้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตอันจะนำมาซึ่งความสุขความเจริญ และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนในอนาคตต่อไป²⁹

4.5 ขาดการสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนหันมาสนใจและใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ไมเคิล คอมแจน (Comjan) ได้อธิบายแรงจูงใจว่า “การจูงใจเป็นภาวะในการเพิ่มพฤติกรรมกระทำกิจกรรมของบุคคล โดยบุคคลจงใจกระทำพฤติกรรมนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ” ส่วน แฮนสัน (Hanson) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า “สภาพภายในที่กระตุ้นให้มีการกระทำ หรือการเคลื่อนที่ โดยมีช่องทางและพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย” เป็นการยากยิ่งที่เด็กและเยาวชนจะสนใจในการศึกษาหรือนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติด้วยตนเอง การสร้างแรงจูงใจโดยมีเงื่อนไขจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะเป็นสิ่งที่โน้มน้าวหรือชักนำให้เด็กและเยาวชนเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ” (To Move a Person to a Course of Action) ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับความสนใจอย่างมากในการนำไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน เช่น เด็กทำความดีเพื่อต้องการได้รับรางวัล หรือเยาวชนสมัครเป็นจิตอาสาทำประโยชน์ให้สังคมเพื่อต้องการโล่ห์เกียรติคุณ เป็นต้น³⁰

4.6 รูปแบบการสอนธรรมแก่เด็กและเยาวชนใช้วิธีที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กและเยาวชน ปัญหานี้เกิดจากวัยวุฒิของเด็กและเยาวชนที่ยังขาดประสบการณ์ในการเรียนรู้ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา แม้ว่าพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือสถานศึกษาจะสอนหลักธรรมทางพุทธศาสนาให้แก่เด็กและเยาวชนก็ตาม หากรูป

²⁹ Sukhum Cheerasap, “Media Influence the Prominence of the Past to the Present Concrete,” last modified 2005, accessed March 18, 2020, <http://www.thaibja.org/?p=1509/> [In Thai]

³⁰ Sukhum Rattanaserekiat, “Theories of Motivation,” last Modified 2019, accessed March 18, 2020, <http://www.motivation-srisupan.blogspot.com/2012/07/theories-of-motivation.html/> [In Thai]

แบบวิธีการสอนไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กและเยาวชนแล้ว ก็อาจไม่ได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ เช่น เด็กอายุ 8 ขวบ แต่พ่อแม่พาไปเข้าหลักสูตรอบรมธรรมะแบบเข้มข้น อาจทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายและหลีกเลี่ยงที่จะกระทำสิ่งนี้ในครั้งต่อ ๆ ไป ฉะนั้นต้องหาแนวทางแก้ไขและต้องคำนึงถึงรูปแบบวิธีการสอนธรรมะ³¹ เพื่อปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนให้มีความเหมาะสมกับวัย พร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอนอยู่เสมอ โดยรูปแบบการสอนอาจใช้วิธีที่หลากหลาย เช่น ในเด็กอายุไม่เกิน 10 ปี ใช้วิธีสอนผ่านการชมการ์ตูนธรรมะหรือเล่านิทานธรรมะให้ฟัง ในระดับเยาวชนก็ใช้วิธีถ่ายทอดธรรมะผ่านบทเพลง หรือศาสนสุภาษิต ซึ่งทำให้จำได้ง่าย อีกทั้งผู้ฟังยังรู้สึกเพลิดเพลินไปกับจังหวะดนตรีและซิมซับเนื้อหาธรรมะคำสอนไปด้วย

5. สรุปผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

การลดพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายควรตระหนักและหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกัน หากไม่แล้วอาจเกิดพฤติกรรมเลียนแบบความรุนแรงซึ่งยากแก่การแก้ไขเยียวยาในอนาคต เพราะเด็กและเยาวชนในวันนี้จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้กำลังหรือพลังทางกายโดยเจตนาต่อตนเองหรือผู้อื่น มีความเป็นไปได้สูงว่าจะเกิดการบาดเจ็บ การเสียชีวิต การทำร้ายจิตใจ ย่อมนำมาซึ่งความเดือดร้อนเสียหายในภายหลัง ดังนั้นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัยของเด็กและเยาวชนมาใช้เป็นแนวทางลดพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่พ่อแม่ผู้ปกครองประพฤติตนตามหลักคำสอนให้เป็นแบบอย่างที่ดี สถานศึกษามุ่งเน้นการสอนธรรมะแบบปฏิบัติให้มากกว่าท่องจำ การสร้างกิจกรรมที่ทำให้พระสงฆ์กับเด็กและเยาวชนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักธรรม การสอนหรือถ่ายทอดธรรมะโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับวัยของเด็กและเยาวชน รวมทั้งสื่อทุกแขนงให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าวในด้านดีของพระสงฆ์ แนวทางข้างต้นจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะสามารถป้องกันและแก้ไขเยียวยาการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากธรรมะทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักคำสอนที่บุคคลทุกเพศทุกวัยสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและเข้ากับสถานการณ์ในทุกยุคทุกสมัย ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น สถาบันครอบครัว สถานศึกษา วัด รวมถึงสื่อทุกแขนงจึงควรต้องหาแนวทางและร่วมมือกันนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เพื่อลดพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาและแนวทางการลดพฤติกรรมความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน โดยใช้ธรรมะทางพระพุทธศาสนาข้างต้น จึงเสนอแนวทางในการแก้ไขดังนี้

³¹ Dararat Uthai Phayak, "The Development of Buddhist Teaching Methods for Enhancing Preservation Behavior of Preschool Children," (PhD diss., Srinakharinwirot University, 2005), 337. [In Thai]

5.2.1 สถาบันครอบครัว กลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องพูดคุยกับเด็กและเยาวชนแบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครองต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติ ส่งเสริมให้ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา พ่อแม่ผู้ปกครองอาจรวมตัวกันจัดตั้งเป็น “กลุ่มโรงเรียนพ่อแม่ผู้ปกครอง” เพื่อพบปะพูดคุยทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์และแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างครอบครัวกับครอบครัว

5.2.2 สถาบันการศึกษา ต้องเข้ามามีส่วนในการพัฒนาจิตใจเยาวชน โดยเน้นการเรียนการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เข้มข้นขึ้น และวิธีการสอนก็ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ที่สำคัญคือบุคลากรในสถานศึกษาต้องนำพาเด็กและเยาวชนปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง ต้องสร้างวัดขึ้นป้องกันการใช้ความรุนแรง รวมทั้งสถานศึกษาเองก็ต้องมีมาตรการเชิงรุกวางแผนทางในการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาไปพร้อมกับการสร้างเยาวชนของชาติที่มีความพร้อมด้านจิตใจที่สมบูรณ์

5.2.3 พระสงฆ์ วัด หรือสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา องค์กรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ควรให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนและส่งเสริมให้พระสงฆ์และวัดใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากขึ้น เพื่อสร้างความศรัทธา และความคุ้นเคย ลดระยะห่างระหว่างกันลง เช่น ในสถานศึกษาอาจนิมนต์พระสงฆ์ไปบรรยายธรรมะและสอนวิชาพระพุทธศาสนา จัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ กิจกรรมอุปสมบทภาคฤดูร้อน กิจกรรมเข้าวัดในวันพระ กิจกรรมตักบาตรประจำเดือนในโรงเรียน กิจกรรมสวดมนต์แปลทุกวันศุกร์ กิจกรรมท้าววัดไหว้พระ เป็นต้น

5.2.4 สื่อต่าง ๆ ควรร่วมกันใช้ความทันสมัยของสื่อนำเสนอข่าวในทางสร้างสรรค์ต่อพระสงฆ์และวัดวาอารามในพระพุทธศาสนา เช่น การเผยแพร่หลักธรรมแบบง่าย ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนผ่านรายการเด็กหรือการ์ตูน การนำเสนอข่าวสารที่สื่อให้เห็นถึงปฏิปทาจริยาวัตรอันงดงามของพระสงฆ์ที่น่าเลื่อมใสศรัทธา การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันสื่อก็ต้องนำเสนอข่าวสารทางด้านลบของพระสงฆ์ตามความเหมาะสม เช่น ไม่นำเสนอข่าวภาพลบแบบให้ความสำคัญมากกว่าข่าวอื่น หรือนำเสนอแบบเกาะติดและเข้าไปมาหลายรอบจนเด็กและเยาวชนรู้สึกเบื่อหน่าย

5.2.5 สร้างแรงบันดาลใจ พ่อแม่ผู้ปกครอง และบุคคลรอบตัวเด็กและเยาวชน ควรสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เด็กและเยาวชนในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติเพื่อลดความรุนแรง อาจทำได้โดยการยกย่องชื่นชมให้ปรากฏในหมู่เพื่อนฝูง หรืออาจมีการสร้างแรงบันดาลใจแบบมีเงื่อนไข เช่น การมอบรางวัลตอบแทนการทำความดี เป็นต้น

References

- Baumrind, Diana. “4 Parenting Styles Indicate how the Child will be in the Future.” Last modified 2018. Accessed March 2, 2020. <https://www.parentsone.com/4-parenting-styles-by-diana-baumrind/>
- Browne, Kevin, and Martin Herbert. *Preventing Family Violence*. England: John Wiley & Sons, 1997.

-
- Dararat Uthai Phayak. "The Development of Buddhist Teaching Methods for Enhancing Preservation Behavior of Preschool Children." (PhD diss., Srinakharinwirot University, 2005. [In Thai]
- Nongpaka Limsuwan. *Childcare Psychology*. Bangkok: Chuanpim, 1987. [In Thai]
- Nut Channuhong, and Phra Maha Thawee Mahapunyo. "The Guidelines for the Cultivation of Hiri and Ottappa for Solving the Children and the Youth Aggressive Behavior at Seekan (Watthanananuppatham) School in Donmuang District, Bangkok." *Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)* 17, no. 3 (September-December 2019): 221. [In Thai]
- Pakorn Manee Pakorn. *Criminology Theory*. Bangkok: Partnership MT Press, 1994. [In Thai]
- Phra Maha Prasert Akkatecho, Phra Maha Duangden Thitaano, and Kanthong Wattanapradith. "The Way to Apply Peace Dhamma for Enhancing Peace of the School Youth: A Case Study of Rajmontri School (Pleume–Chuamnugoon)." *Journal of MCU Peace Studies* 5 (March 2017): 38-39. [In Thai]
- Phra Maha Somchai Thanawutho. *Auspicious Life Advanced Issue*. Bangkok: International Buddhist Club in the Patronage of His Majesty King Maha Rat Rajamangala, 2004. [In Thai]
- Phra Maha Songwut Shupin, and Pinya Sunthitsuntharotyan. "The Use of Buddhism Principles for Crime Prevention of Children and Youth in Bangkok." *MBU Education Journal: Faculty of Education Mahamakut Buddhist University* 7, no. 1 (January-June 2019): 88. [In Thai]
- Phra Prom Khunaporn (Por Payutto). *Buddhist Dictionary Vocabulary*. 10th ed. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press, 2003. [In Thai]
- Phra Phrom Kunaphon (Por Piyayuto). *Collection of Legal Profession Lectures*. 9th ed. Bangkok: Winyuchon, 2014. [In Thai]
- Phra Samran Papassaroe (Sampetchalern). "A Model of Cultivation for Students in School Under Elementary Education Service Area Office, Nakhon Pathom." *Graduate Journal of Periscope* 13, no. 3 (June 2017): 274-277. [In Thai]
- Pruet Suphasetsiri. *Current Thai Media: A Case Study of Content Presentation* (Research Report). Bangkok: Srinakharinwirot University, 2013. [In Thai]
- Sunee Kanchanawong. *Study of Problems that Cause Juvenile Delinquency* (Research Report). Bangkok: Faculty of Social Sciences and Humanities Mahidol University, 2006. [In Thai]
- Thanongsak Dulyakarn, and Panphilai Dulyakarn. *Case About Children and Youth*. 5th ed. Bangkok: Saengchan, 2017. [In Thai]